

tudinario, veluti assistentia Conciliis generalibus per se, vel per idoneos legatos.

3.º Quæ sunt ex privilegio Apostolico, veluti Magisterium ordinum militarium administrationis titulo.

4.º Quæ sunt ex conventionem, veluti provisio primarum post Pontificalem Sedium, quod ex noviss. Concordia Hispani Reges obtinent.

—Hæc vero privilegia onera habent?

R. Af. Et patebit ex lectione sequenti.

—Quid de honoribus Regi in ecclesiis debitis?

R. Legibus recopilatis vetatur cruces exire ab ecclesia ad adventum Regis (1). Quæ vero de Regio patronatu continentur in tit. 17, libri primi, fere omnia vel obsoleta sunt, vel alias abrogata. Lege tamen 1.ª statuitur Regium patronatus jus, ex lege lata in Comitibus generalibus, anni 1328, vulgo *el Ordenamiento de Alcalá* (2).

—Quænam circa Regium patronatus jus recentiores dispositiones?

R. Regio Decreto lato die 2 Maii anni 1851, creatum fuit Consilium ecclesiasticorum negotiorum dictum *Consejo de la Cámara Eclesiástica*, ad exercitium Regii patronatus universalis.

Anno 1854 ex Regio Decreto, lato die 17 Oct., creata fuit Camera Regii patronatus. Hæc vero alio Decreto, lato die 21 Novembris 1857, extincta fuit, et in Consilium dictum Regale ejus functiones transierunt.

Consilium quoque Regium cum his functionibus periit; hodieque aliud Consilium dictum *Status (Consejo de Estado)* has functiones habet.

—Quid amplius?

R. Mense Februario anni 1852, et cum de adimplenda novissima Concordia ageretur, lata fuit Regia schedula, qua probatur quantum tunc temporis parvi penderetur tam

(1) «Que los clérigos no salgan con las cruces de las iglesias, como en otro tiempo solian hacer, á rescibir á Nos, ni al Principe, ni Infantes, mas que Nos vamos á reverenciar á la Cruz dentro en la Iglesia, como es razon... pero que la procesion de los clérigos salga de la puerta adelante.» (D. Juan I, en 1387.)

(2) V. Lect. 16, fol. 70, notula 1.

decantatum ac requisitum Regii patronatus universalis jus, substituendo huic patronatus vitalicios in parochiis, ut hi novi patroni solverent stipendia in illis, et ærarium harum solutione levaretur, hoc tamen (Nb.) *¡sine præjudicio Regii patronatus!* (1)

LECTIO LXXXI.

DE JURIS PATRONATUS EXERCITIO.

—Quænam in juris patronatus exercitio consideranda veniunt?

R. Duo præsertim, nempe onera et jura, sive honorifica sive utilia sint.

—Quænam sunt patroni onera?

R. 1.º Ecclesiam tueri contra ejus inimicos vel spoliatores.

2.º Redotare et reedificare eam, si illius reditus deficiant.

3.º Præsentare idoneas personas intra tempus debitum quodquidem, quamvis inter jura computetur, si attendatur gravitas materiæ et conscientiæ onus potius inter onera, quam inter jura computabitur, et ita sentiunt patroni qui bene sentiunt.

—Quænam sunt jura honorifica?

R. 1.º Præsentatio, si hoc difficile munus honori vertendum sit juxta præcedentem responsionem.

2.º Jus processionis, ut in ea locum præcipuum occupet.

(1) «Para elevar al más alto grado posible de decoro, pompa y devocion el culto y sus templos, sin afectar los recursos del Erario... que manifieste Vd. si se cree posible, hacedero y de buenos resultados el ensayar en ese distrito la concesion de *patronatos vitalicios con todos los derechos honoríficos eclesiásticos y civiles...* Tal concesion deberá entenderse salvo é ileso el alto y supremo Patronato Real (es decir *el Real patronato*) que gozan los Reyes de España, y con el concurso de ambas potestades.

3.º Jus thuris, pacis, aquæ benedictæ et panis benedicti, inter officia solemnia, ipsi speciali ritu conferenda.

4.º Jus sedis præminentis, ut commodiori et digniori in loco sacris intersit.

5.º Jus sepulturæ, uti ecclesiasticæ et civiles hac de re leges ferant.

6.º Jus ponendi stemmata gentilitia supra muros vel ecclesiæ valvas, aut capellarum cancellos, ut tamquam scuto illius gentis protegi hæc omnia videantur, prouti ab antiquis equitibus fiebat; qui ideo defensores, guardiani et advocati quandoque dicebantur.

7.º Jus precum, ut nomen benefactoris in dipticis ecclesiæ legatur. Hoc autem utilitatis (et quidem utilissimæ) potius quam honoris esse, agnoscat qui vere catholicus sit: secus vanitas erit.

—Quænam sunt utilitates?

R. 1.º Censum vel redditus capere, si ita in fundatione statutum sit. Hæc autem leves præstationes esse solent, uti quandoque in censibus emphiteuticis contingit.

2.º Alimenta ab ecclesia accipere, vel aliquas saltem cum præferentia eleemosynas, si ecclesia dives, ipse autem patronus, vel ejus successores, in egestatem devenerint.

—Jus vel onus tuendi ecclesiam in antiqua Hisp. disciplina notum erat?

R. Af, et quidem luculentissimis canonibus, latis præsertim in Tolet. IX, sub Receswintho Rege, anno 655.

Nam 1.º prohibent Episcopos de bonis patronatis disponere, aut alteri ecclesiæ donare patronis invitis.

2.º Ut idem jus tribuatur familiæ patroni.

3.º Ut proponant Episcopo ecclesiarum rectores.

4.º Ut si ipsi non exhibeant Episcopus instituat.

—Quid igitur de conservatione bonorum?

R. «Nullus sacerdotum vel ministrorum ex rebus Ecclesiæ, quæ in quibusdam locis a fidelibus largiuntur, aliquid conferat, vel juri suo aut cathedræ propriæ unitati connectat. Devotio enim uniuscujusque, sicut gratanter votum contulit Deo, ita definivit quod plenitudo votorum conservaretur in loco.» (Can. 1.º)

—Quod vero jus datur propinquis?

R. «Verum ut rei hujus potior soliditas habeatur condignis filiis vel nepotibus, honestioribusque propinquis ejus qui construxit vel dotavit ecclesiam, licitum sit hanc bonæ intentionis habere solertiam, ut si sacerdotem seu ministrum aliquem aliquid ex collatis rebus præviderint defraudare, aut commonitionis honestæ conventionem comescant, aut Episcopo vel judici corrigenda denuntient.» (Ib.) (1).

—«Quod si talia Episcopus agere tentet?»

R. «Metropolitano ejus hæc insinuare procurent. Si autem Metropolitanus talia gerat Regis hæc auditibus intimare non differant.» (Ib.)

—Quid vero de præsentationis jure?

R. «Ut quamdiu earumdem fundatores ecclesiarum in hac vita superstites extiterint pro eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, et sollicitudinem ferre præcipuam, atque rectores idoneos in eisdem basilicis iidem ipsi offerant Episcopis ordinandos. (Can. 2.)»

—«Quod si tales forsitan non inveniuntur ab eis?»

R. «Tunc quos Episcopus loci probaverit Deo placitis sacris cultibus instituat, cum eorum conniventia servituros.» (Ib.)

—«Quod si spretis eisdem fundatoribus rectores ibidem præsumpserit Episcopus ordinare?»

R. «Et ordinationem suam irritam noverit esse, et ad verecundiam sui alios in eorum loco quos iidem fundatores condignos elegerint, ordinari.» (Ib.)

—Quid de jure ad auxilia ecclesiæ in egestatis casu?

R. Vide Supra Toletani IV notabilem canonem, qui ex Gratiani collectione etiam in vulgus abiit.

—Quot temporis spatium ad præsentandum datur?

R. Ex Lateranensi III et ejus interpretationibus (2), patrono laico datur quatuor mensium spatium, ecclesiastico vero sex. Attamen laicus alios simul vel successive præsentare eo tempore potest, clericus vero non nisi unum, nam præsentatio ecclesiastici vim habet electionis, secus vero

(1) *Evulgata* est hæc Canonis pars a Gratiano; causa 16, q. 7. *Filiis vel nepotibus.*

(2) Lat. III, can. 17, et Alex. III, cap. 22 de Jure patronatus,

laicalis. Hæc autem omnia Trid. Syn. intacta reliquit.

—Quid ergo de his præsentationibus S. Synodus?

R. 1.º Dedit Episcopis facultatem repellendi indignos.

2.º Ut illis tantum fiat præsentatio.

3.º Ut omnes præsentati examini subjiciantur.

—Ergo licet Episcopo indignos præsentatos repellere?

R. Af. «Ad hæc liceat Episcopo præsentatos a patronis si idonei non fuerint, repellere.» (Sess. XXV, cap. 9. V. supra lect. præcedenti, fol. 385, et quæ inibi sequuntur.)

—Præsentatio autem fieri debet semper Episcopo?

R. Af. «Non liceat præterea patrono, cujusvis privilegii prætextu, aliquem ad beneficia sui juris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio ipsius beneficii, cessante privilegio, jure pertineret, quoquo modo præsentare; alias præsentatio ac institutio, forsitan secuta, nullæ sint et esse intelligantur.» (Sess. XIV, cap. 13.)

—Potest autem fieri præsentatio Prælato exempto?

R. Af. Nam ipse in suo territorio ordinarius est, exemptio enim est ad extra.

—Præsentati ab aliquo patrono ecclesiastico nobilissimo, vel a Sanctæ Sedis Nuntio, eximuntur ab examinatione ordinarii?

R. N. «Præsentati, seu electi, vel nominati a quibusvis ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuntiis, ad quævis ecclesiastica beneficia non instituantur, nec confirmantur, neque admittantur, etiam prætextu cujusvis privilegii seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius a locorum ordinariis examinati et idonei reperti.» (Sess. VII, cap. 13.)

—«Si vero juris patronatus ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, et non ad alium pertineat?»

R. «Is, quem patronus digniorem inter probatos ab examineribus judicabit Episcopo præsentare teneatur, ut ab eo instituatur.» (Sess. XXIV, cap. 18.)

—«Cum vero institutio ab alio, quam ab Episcopo, erit facienda?»

R. «Tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem,

quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat.» (Ib.)

—«Quod si juris patronatus laicorum fuerit?»

R. «Debeat qui a patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, et non, nisi idoneus reperiendus fuerit, admitti.» (Ib.)

—Quid ulterius Sancta Synodus?

R. Vide supra lect. XLV «*de parochialis ecclesiæ vacantis provisione,*» fol. 204 et sequenti.

—Noviss. Concordia huic Trid. disciplinæ consonat?

R. Af. «Parochiis ecclesiastici patronatus providebitur nominante patrono inter tres quos, enuntiata superius forma, (1) Episcopi proposuerint. Iis vero quæ patronatus laicales sunt, nominante item patrono inter eos qui in publico propriæ Diœcesis concursu adprobatos se fuisse doceant (2) præfixo ad hoc non valentibus quatuor mensium spatio, ut adprobationem prædicto modo assecutos esse demonstrant, ac salvo semper ordinarii jure præsentatum a patrono examinandi, siquidem ita conveniens censuerit.» (Art. 26.)

—Quænam sunt posteriores resolutiones?

R. Quæ lata est Regia schedula, die 21 Junii 1852, collatis consiliis, circa præsentationes a laicalibus patronis factas, ubi patronatus mixti ex art. 3.º æquiparantur laicalibus, ex favorabiliore conditione (3).

(1) Id est «in publico in dicto concursu.» V. supra citatam lectionem XLV, fol. 206.

(2) Ad declarationem hujus parragraphi data est collatis consiliis regia schedula, die 28 Maii 1864, qua dicitur: «Que no estando aprobado previamente en concurso abierto en una de las dos diócesis indicadas (*la del domicilio ó la del beneficio que ha de residir*) se celebrará un concurso especial, para que el presentado acredite su suficiencia dentro de los cuatro meses que fija el Concordato, en la diócesis en que el curato esté constituido.» (Art. 2.º)

(3) Notandæ sunt quoque sequentes:

1.º Quod præsentatio ad beneficia curata quæ universitatibus incumbat non fiat a rectoribus sed a claustro generali doctorum.» (Real órden de 25 de Nov. de 1858.)

2.º Ut attentis circumstantiis non solvantur redditus competentes parochis vel eorum vicariis aut coadjutoribus, qui a patrono vel ecclesiastico, vel laicali præsentati sunt, nisi præcedat Regia approbatio, nam præsentare solebant aliqui qui quidem jure suo exciderant. (Real órden de 24 de Octubre de 1861.)

3.º In patronatus jura activa quæ quibusdam regularibus com-

LECTIO LXXXII.

DE HODIERNA CLERI CULTUSQUE APUD HISPANIAM
SUSTENTATIONIS FORMA.

—Quænam est hodierna cultus clericum sustentandorum
apud Hisp. forma?

R. Eadem quæ in Belgio, Gallia, Germania aliisque
apud Europam gentibus hodie viget, quæ quidem ex
Noviss. Concordia inducta est.

—Quid de hac sustentationis forma dicendum?

R. Parum grata Ecclesiæ est, pluribusque obnoxia in-
commodis, qua de causa eam Sancta Sedes pro temporum
angustiis et ad vitanda majora mala permittere et tolerare
tenetur. Secus qui angustiis hisce locum dederunt vel da-
bunt, rationem reddiderunt vel reddent Illi quem non fa-
llent, quique judicantes judicabit.

—Quænam sunt hæc incommoda?

R. Quod Ecclesiæ ministri cultusque divinus pendeant
a temporalium guberniorum voluntate, inter quæ aliquando
inveniuntur aliqui et indifferentiæ et ecclesiæ adversi, ut
tristis experientia docuit. Sic ex gr., in Gallia hodie pendet
sustentatio a ministro ærarii, qui est quidam israelita.

2.º Quod Ecclesia careat debita independentia in re-
rum suarum administratione.

3.º Quod Ecclesiæ ministri parvipendantur, et habeantur
ab ignorantibus vulgo tamquam civiles mercenarii, vel ut
dicunt *funcionarios publicos, empleados*.

munitatibus extinctis, vel eorum prælati competebant, succedant
ordinarii, si patronatus vel pia opera habent injuncta, spiritualia
onera, si vero civilia sint represententur a civilibus provinciæ gu-
bernatoribus (*gobernadores civiles*). (Real orden de 15 de Octubre
de 1862.)

4.º Ad reclamationem Pompilonensis Episcopi jubetur Con-
sistorio ordinis Sancti Joannis pro Aragonensi lingua, in præsen-
tationibus ab illo factis servare regulam art 26 Concordiæ no-
viss., quæ loquitur de patronis ecclesiasticis, cum et Consistorium
ipsum (*Asamblea*) patronus ecclesiasticus sit. (Real orden de
4 de Junio de 1865.)

5.º Quæ supra citata est, lata die 28 Maii 1864.

4.º Quod graves difficultates oriantur quandoque cum
Prælati aliquem suspensionis beneficii pœna mulctare de-
bet, propter administrationis publicæ tricas.

5.º Quia Ecclesia tenetur sequi sortem et vicissitudi-
nes ærarii publici, quod in Hispania fere semper ægestate
laborat; unde parum, tardius et cum labore solvitur.

6.º Quia gubernia parum pia, vel Ecclesiæ infensa, pos-
sunt uno calamitatis tractu illam ad inopiam reducere, juxta
Neronis desiderium, qui uno ictu voluisset humanum ge-
nus decapitare.

His alia, et non minus gravia, superaddi possent: dicta
vero sufficiant.

—Hæc solutio quæ ab Statu civili Ecclesiæ fit est pura
liberalitas, vel donatio titulo gratioso largita?

R. N. Sed ex contractu oneroso, laterali, et titulo
compensationis; eadem ratione qua creditoribus publicis
solvit gubernium quod ipsis debetur, quia bonis suis spo-
liati fuerunt, vel ut dicitur *expropriati* titulo publicæ utili-
tatis, sicuti constructor viæ publicæ solvit una vice pecu-
niam, vel singulis annis pensionem, illi cui agrum suum
ad viæ constructionem ademit.

—Quomodo demonstratur existentia hujus contractus bi-
lateralis, onerosi et titulo compensationis et indemnizatio-
nis debiti?

R. Ex ipsa Noviss. Concord. in qua hæc forma indu-
cta est, ibi enim taxatæ sunt quantitates solvendæ, ante
quam Summus Pontifex subsanaret alienationes bonorum
ecclesiasticorum, eo modo et forma quo supra dicti sunt in
lectione LXXV, fol. 371, ubi art. 42 citatus (1).

—Quid ergo in illis præcedentibus articulis?

R. Taxantur 1.º Reditus et quantitates Prælati sol-
vendi; 2.º clero cathedrali; 3.º parochis; 4.º cultui eccle-
siarum; 5.º seminariis et Sanctimonialium cœnobiis.

(1) Cum facta fuit expropriatio, anno 1841, vigeat art. 10,
Constit. politicæ, qui sic agebat: «Ningun español será despojado
de su propiedad sin prévia indemnizacion.»

Lex ad expropriationem, utilitatis publicæ titulo faciendam,
formalitatesque in hoc casu observandas, die 17 Julii 1837 la-
ta fuit.

Reditus annuus cuique Archiepiscoporum in dotem adsignatus erit ut sequitur.

Toletano centum sexaginta millia argenteorum, vulgo *reales de vellon*.

Hispalensi et Valentino centum quinquaginta millium (art. 31). Cætera vero in appendicibus require, ubi Concord. hispanico idiomate, nam omnes quantitates hic singillatim describere absonum foret.

—Quid vero in eodem articulo notandum de Indiarum Patriarcha?

R. «Titulari Indiarum Patriarchæ, quando Archiepiscopatum aut Episcopatum proprium non habeat (1), centum quinquaginta millium, deducta ex hac quavis alia quantitate quam ecclesiasticæ pensionis vel altero quocumque titulo a publico ærario percipiat.» (Ib.)

—Quid de Cardinalibus Hispanis?

R. «Antistites qui Cardinalatus honore aucti sunt viginti millia argenteorum supra adsignatam sibi dotem obtinebunt.» (Ib.)

—Quid de Auxiliaribus?

R. «Episcopis Auxiliaribus Septensi et Nivarieusi itemque Priori ordinum militarium annuus quadraginta millia argenteorum reditus a tribuetur.» (Ib.)

De cæteris Auxiliaribus providebunt Episcopi qui eorum auxiliis indiguerint.

—Hi reditus minuendi sunt ob expeditionem Bullarum?

R. N. «Hujusmodi reditus nullam prorsus deductionem patientur, neque ob sumptus Bullarum, quos gubernium in se recipiet, neque ob alios qui in Hisp. pro iis occurrerint.» (Ib.)

—Quid amplius Prælati conceditur?

R. «Gaudebunt insuper Archiepiscopi et Episcopi suis palatiis, pomariis, hortis aut ædibus quæ in qualibet diœ-

(1) Prima et unica vice qua patriarchalis dignitas post hujus Concord. ratificationem et promulgationem facta est, electus Patriarcha diœcesim propriam dimmisit, nam alias residere non potuisset contra ipsius Concord. mentem. Tantum hic casus esse poterit si patriarchalis dignitas cum Toletano Primatu, vel Matri-tensi Episcopatu cumuletur.

cesis parte ipsorum usui ac solatio destinatae et minime alienatae fuerint.» (Ib.) (1)

—Episcoporum decedentium bona spoliolorum titulo capiuntur?

R. N. «Viginti derogatur legislationi, quæ spolia Archiepiscoporum et Episcoporum respicit: his proinde fas erit libere, prout sua cuique conscientia suggeret de illis disponere, quæ mortis tempore reliquerit; legitimis hæredibus ab intestato successuris, eodem conscientia onere gravatis. Utroque tamen in casu excipiuntur ornamenta et vestes pontificales, quæ Mitrae propria censebuntur, et ad successores in illam transibunt.» (Ib.)

—Quid de sustentatione cleri cathedralis et collegialis?

R. «Primæ post Pontificalem Sedi in Toletana ecclesia, annuus viginti quatuor millium argenteorum reditus adsignatur: cæteris in aliis Metropolitanis 20,000; in suffraganeis 18,000; in collegiatis 15,000.» (Art. 32.)

Cætera in append. hispano idiomate require.

—Quid de parochorum dotatione?

R. Eam vide in lect. XLVIII, fol. 221, et etiam in append. hisp. idiomate art. vero 33, pariterque de seminariis lect. LXV, fol. 323 et art. 35. De Sanctimonialium vero sustentatione sequenti lectione dicendum.

—Quid etiam ad cultus sustentationem?

R. «Ad sumptus divini cultus explendos ecclesiæ metropolitanæ intra 90 et 140,000, suffraganeæ intra 70 et 90,000, ac collegiatæ intra 20 ac 30,000 argenteorum annuatim habebunt. Pro his vero qui administrationis et sacræ visitationis causa extraordinaria requiruntur, singulis Metropolitanis intra 20 et 30,000, et suffraganeis intra 16 et 20,000 argenteorum annua vice conferentur.»

—Quid amplius?

R. Quæ in superioribus articulis statuta est cultui ac clero redituum assignatio, ita quidem intelligetur, ut cum per circumstantias liceat, augeri possit. Nihilominus si

(1) «Serán eximidos de la permutacion y quedarán en propiedad de la Iglesia en cada diócesis todos los bienes enumerados en los artículos 31 y 33 del Concordato de 1851 etc.» (Art. 6.º de la ley de 1860. Véase el resto en el ap.

quibusdam in casibus, ob peculiare causas aliqua ex adsignationibus articulo trigessimio quarto præstitutis impar dignoscatur Regium gubernium, ut conveniens fuerit, rei providebit.» (Art. 36.)

—Reditus quibus assignatæ cultui et clero doti satisfiat, quales erant?

R. 1.º «Proventus bonorum stabilium quæ per legem, die 3 Aprilis 1845 latam clero ipsi restituta sunt (1).

2.º Proventus Cruciatæ.

3.º Proventus bonorum pridem spectantium ad commendas et magisteria quatuor ordinum militarium, vacantes et vacaturos.

4.º Impositio super urbana, rustica et pecuaria proprietate ea rata quæ ad prædictæ dotis complementum necessaria sit, ratione habita proventuum de quibus in 1.º, 2.º et 3.º parragrapho mentio fit, aliorumque redituum, qui deinceps, prævio Sanctæ Sedis assensu in id ipsum assignentur.» (Art. 38.)

—Hæc Concordiæ noviss. pars, et quæ ad ejus executionem superaddita, hodieum vigent?

R. N. Sed aliquantum immutatæ sunt in posteriori appenditia conventionem anni 1860, quam in appendicibus require, pariterque aliquantulum variata quæ de vacantibus beneficiorum proventibus dicta fuerunt.

—Quid ergo in praxi?

R. «Ut cognoscatur certe quantitas dictæ impositionis Episcopus cum capitulo præscribet computum (*presupuesto*) ad diocesis suæ dotem solvendam, juxta præscriptam in Concordato formam. Ut vero hæc descriptio in quolibet casu fixa perseveret, juxta maximam vel minimam præscriptas summas Episcopi poterunt, cum gubernio concorditer agentes, medium terminum exhibere, ubi et ecclesiarum necessitates et aliæ circumstantiæ id exigere videantur.» (Art. 16 del Convenio de 1860.)

(1) Vide in appendicibus, art. 4.um et 7.um legis latæ anno 1860. in quo agitur de permutatione et alienatione horum bonorum, prouti supra dictum est.

LECTIO LXXXIII.

DE PROPRIETATE ET BONIS REGULARIUM UTRIVSQUE SEXUS,
EORUMQUE SUSTENTATIONE.

—Licet regularibus habere proprietatem?

R. N. «Nemini igitur regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita tamquam propria, aut etiam nomine conventus possidere vel tenere, sed statim ea superiori tradantur conventuique incorporentur.» (Sess. XXV de Ref. reg., cap. 2.)

—Licet «deinceps superioribus bona stabilia alicui regulari concedere?»

R. N. «Nec etiam ad usumfructum vel usum, administrationem aut commendam. Administratio autem bonorum, monasteriorum seu conventuum ad solos officiales eorundem, ad nutum superiorum amovibiles, pertineat.» (Ib.)

—Quid vero de movilibus?

R. «Mobilium vero usum ita superiores permittant, ut eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque superflui in ea sit; nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur.» (Ib.)

—«Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus aut convictus fuerit?»

R. «Is biennio activa et passiva voce privatus sit; atque etiam juxta suæ regulæ et ordinis constitutiones puniatur.» (Ib.)

—Quid vero si spoliata fuerint?

R. «Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit.» (Ibid.)

—Ad æquam autem regularium sustentationem quid de eorum numero taxatur?

R. «In prædictis autem monasteriis et domibus tam vi-

rorum quam mulierum bona immobilia possidentibus vel non possidentibus is tantum numerus constituatur ac in posterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commode possint sustentari.» (Ib.)

—Possunt erigi monasteria sine consensu Episcopi?

R. N. «Nec de cætero similia loca erigantur sine Episcopi, in cujus diœcesi erigenda sunt, licentia *prius obtenta* (Nb.)»

—Sufficit tamen licentia ordinarii ad foundationem?

R. N. Si agatur de conventu cujus regulares vota solemnia emmissuri sunt, sed necessaria est approbatio Pontificia, juxta doctrinam Ben. XIV (1). Non vero si congregatio solemnia vota non habeat, ad hanc enim sufficit ordinarii licentia.

—Debent ante foundationem conventus audiri prælati regulares cæterorum?

R. Af. Ex Constitutione Clementis VIII: «Declaramus locorum ordinarios non posse licentiam ad novos conventus erigendos impertiri *nisi, vocatis et auditis* aliorum conventuum prioribus seu procuratoribus, *et aliis interesse habentibus* (Nb.), et causa servatis servandis cognita, constiterit in eisdem civitatibus et locis novos ejusmodi erigendos conventus sine aliorum detrimento commode sustentari.» Quod secus factum fuerit irritat (2).

—Debet expectari consensus parochi intra cujus parochiæ limites conventus ædificandus est?

R. Disputant canonistæ; nam aliqui fundati in verbis illis «*et aliis interesse habentibus*,» sustinent parochum non tantum esse audiendum sed etiam spectandum ejus consensum: verumtamen hodie probabilior videtur contraria sententia (3) nempe non esse necessarium audire parochum,

(1) De Syn. diœces., l. 9, cap. 1, n.º 9, et antea declaratum ita fuerat a Rota Romana in causa Cæsaraugustana, super foundatione cujusdam conventus, anno 1657.

(2) Clementis VIII Constit. *Quoniam*, die 23 Julii, anni 1603 lata.

(3) V. Bouix, parte 2.^a, de Jure Regul., cap. 4, qui negativam tenet validissimis rationibus.

nec multo minus spectare consensum ejus, attamen si reclamaverit pro tuendis parochialibus juribus eum ordinarius audire tenetur.

Dicendum ergo pro praxi melius esse audire parochum, quamvis hoc non sit absolute necessarium.

—Quid de cœnobiis *Apostolici Ministerii* Bulla?

R. Sanctitatis suæ Nuntio ap. Hisp. commendavit «ut curet et vigilantiam adhibeat ne contra præscriptum memorati Concilii Trid. in monasteria, conventus et domos tam virorum quam mulierum, sive bona immobilia possideant, sive non possideant, major numerus recipiatur, quam qui vel ex proventibus propriis ipsorum monasteriorum conventuum aut domorum, vel ex consuetis eleemosynis aliisve quibuscumque obventionibus, *in commune tamen conferendis*, commode possit sustentari.» (Art. 14.)

—Cui competit hodiedum hæc inspectio?

R. Ex noviss. Concord. competit ordinariis sive virorum, sive fœminarum sint. Quod ad conventus virorum. V. supra in lectione LIX, fol. 279, art. 30 Concord.

«Quoad reliqua Sanctimonialium instituta *ordinarii* præsules ad omnes suarum diœcesium circumstantias respicientes, illas religiosas mulierum domus proponunt in quibus novitiarum admissionem ac professionem expedire censeant pariterque instructionis et charitatis exercitia, quæ iisdem convenire dijudicent.» (Ib.)

—Facta fuit hæc cœnobiorum discretio?

R. Af. Ut patet ex Regia schedula in qua illo ipso anno novitiis ad professionem emmittendam licentia concessa fuit (1), taxataque cuique cœnobio officia vel charitatis, vel docendi, quin etiam et Sanctimonialium in unoquoque numerus (2).

(1) Real órden de 14 de Diciembre de 1851.

(2) Ex censu anni 1769 apparuit esse tunc temporis in Hispania 1029 fœminarum conventus, et in illis 27,665 moniales.

Ex descriptione vero ad executionem Concord. approbata, sunt hodiedum 854 cœnobia, in quibus possunt esse 21,637 professæ.

Postea vero et terciariorum, et aliarum ad misericordiæ opera exercenda congregationum crevit numerus, crescitque magno cum pauperum solatio; ita ut antiquum numerum excedat.